

Ik vind de poging tot integraal jeugdbeleid in de wet positief, evenals decentralisatie van de uitvoering naar gemeenten. Maar gaat dat lukken als op landelijk niveau geen integraal ministeriebeleid rond jongeren wordt ontwikkeld? Daar maak ik me zorgen over. Veel samenwerking en afstemming wordt nu bemoeilijkt door de verkokerde geldstromen, eigen organisatiebelangen en verschillende terminologie. Er wordt al heel lang over gesproken, maar waar blijft de landelijke integrale benadering? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat gemeenten en uitvoerende organisaties straks op uitvoerend niveau de (financiële) problemen moeten oplossen die op landelijk niveau gecreeerd worden door onvoldoende samenwerking? Stem af op het niveau van de ministeries: 1 verhaal onderwijs, jeugdhulp en gezondheidszorg. En stop met de verschillende geldstromen die, in net iets andere bewoordingen, hetzelfde beogen voor jongeren. Het zit de praktijk in de weg, en samenwerking.

Ik wil ook graag een opmerking ter overdenking maken. Als oplossing voor het gebrek aan afstemming wordt de casusregisseur geïntroduceerd. Iemand die de leiding neemt over de casus. Als ouder van een inmiddels 12-jarig kind met autisme/adhd en verstandelijke beperking, heb ik vaak gehoopt dat iemand de regie zou nemen bij het vinden van oplossingen. Maar dat was vaak ijdele hoop. Inmiddels verwacht ik 'gewoon' niet meer te veel en probeer zelf de regie te nemen. Dat wordt soms wel gewaardeerd, maar niet altijd. Dan is het maar lastig, zo'n meedenkende ouder, en word je 'in de hoek gezet'. Mijn conclusie is inmiddels dat de ouder de 'casusregisseur' van het eigen kind moet zijn en, bij onvermogen, de pleegouder of voogd. Maar die ouder heeft wel een 'maatje' nodig, iemand die naast het gezin staat en meehelpt de hulp voor het kind te coördineren, af te stemmen en in de tijd te zetten, iemand die overzicht heeft over het ondersteuningsaanbod en het belang van de jongere en het gezin vertegenwoordigt als dat nodig is (doorzettingsmacht). Die persoon zou ik eerder een casusafstemmer/casuscoördinator willen noemen dan een casusregisseur. Het laatste voelt als iemand die boven je staat in plaats van naast je, en klopt niet met de strekking van de wet: eigen kracht en het sociale netwerk van het gezinssysteem herstellen en bevorderen.

Bij de schets over de huidige opbouw van het jeugdzorgstelsel staat: de gemeente wordt geacht in haar preventieve jeugdbeleid regie te voeren in de vorming van een gezonde pedagogische leefomgeving van jeugdigen. Wat betekent dit voor het onderwijs?

Genoemd wordt het ZAT, op het snijvlak van de eerste en tweede lijn, bedoeld om scholen te ondersteunen bij de snelle signalering en aanpak van zorgleerlingen. Maar een ZAT signaleert niet, dat moeten de docenten/mentoren doen. Het ZAT - als netwerk van professionals rond een leerling - kan er voor zorgen dat ondersteuning van buiten de school snel beschikbaar komt voor jongeren die extra ondersteuning nodig hebben van buiten het onderwijs om tot leren te komen. Maar snelle signalering en aanpak moet gebeuren door de professionals die dag in dag uit contact hebben met de jongeren in de school: docenten/mentoren.

Verder wil ik in lijn met de wet Passend Onderwijs voorstellen om niet langer te spreken over zorgleerlingen, maar over leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Hetzelfde geldt voor zorgsystemen. Moet zijn: ondersteuningssystemen. Dezelfde taal spreken bevordert samenwerking, dat wordt enorm onderschat vind ik.

Geconstateerd wordt dat we binnen de tweede lijn vaak dezelfde jongeren en gezinnen vinden, die op verschillende voorzieningen tegelijk zijn aangewezen. Het beleid is gericht op betere samenwerking van de werksoorten. Onduidelijk is wat hiervoor de tools zijn.

Rol gemeente: het college voert een samenhangend beleid t.a.v. van. Onduidelijk is vanuit welke visie, met welke missie en welk doel. Verder is de lijst met genoemde taken lang, wisselend van abstractieniveau en van alle niveaus. Te voorspellen valt dat dit in de uitvoering problemen gaat geven.

Vroegsignalering, vroeghulp en eerstelijns: De gemeente zorgt ervoor dat de hulp integraal en op laagdrempelige wijze worden aangeboden.... Ook vindt afstemming met eventuele ondersteuning op school plaats. In de praktijk kan de bottleneck gaan worden: wie neemt initiatief vanuit welke ingang? Het 'etiket' CJG wordt niet verplicht. Dat klinkt leuk, maar hoe noem je het werk van het CJG dan? Als er vanuit landelijke overheid geen eenduidige titel komt, en bewoners niet weten wat ze zich voor moeten stellen bij deze werkers, kan het ook niet gaan werken.

Functie bureau Jeugdzorg. Wat mij zeer verbaast is dat er staat dat de nieuwe wet geen taken kent voor bureau Jeugdzorg, maar dat er niet staat dat bureau jeugdzorg verdwijnt. Is dat niet de logische consequentie?

Beslissen over gespecialiseerde zorg (indicatie: door wie en hoe). Ik schrik van dit 'oude denken' die ook niet in lijn is met passend onderwijs. Bij passend hulp verlenen gaat het om een zorgvuldige afweging wat op dat moment de beste ingang voor effectieve hulp is. Het gaat om maatwerk, resultaat van een uitgebalanceerd proces met andere professionals. Daar past indicatiestelling/slagboomdiagnostiek niet in. De praktijk is hiervoor te weerbarstig.

Verder wordt hier gesproken over de problemen van een jeugdige of zijn ouders. Dat moet zijn: de jeugdige en zijn ouders. Was toch: 1 kind, 1 gezin, 1 plan?!

Tot slot wordt hier genoemd dat bezwaar gemaakt kan worden als ouders/jongere het niet eens zijn met besluit gemeente. Ik mis de nieuwe manier van denken: met elkaar tot een oplossing komen en als dat niet lukt: bemiddeling. Oplossingsgericht denken bevorderen.

Positie jeugd-GGZ: de leeftijdsgrens van 18 jaar gaat problemen geven in de samenwerking binnen de keten. In het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs kunnen jongeren tot 20 jaar onderwijs volgen. Dan is het niet logisch dat de jeugdGGZ maar tot de leeftijd van 18 jaar gaat. Betekent dat scholen zowel contact moeten hebben met jeugdGGZ als volwassenGGZ. Dat is onwerkbaar en zeker niet bevorderend voor integraal beleid en samenwerking.

Hetzelfde geldt voor de positie van licht verstandelijk beperkte jeugd. Minimale leeftijdsgrens 20 (ipv 18) en liever nog 23. Het argument 'een uniforme leeftijdsgrens' vind ik niet sterk. Zeker niet in het licht van de opmerking bij de positie van de jeugdbescherming dat hiervoor geen leeftijdsgrens geldt, maar 23 jaar. Dat is inconsequent. Het liefst de leeftijdsgrens van 23 jaar nemen, en minimaal 20, om afstemming te hebben met het onderwijs waar jeugdigen elke dag naartoe gaan. De school is de vaste plek voor jongeren om naartoe te gaan, zoals de werkplek dat voor 'ouderen' is.

Samenhang met onderwijs: het plan van de gemeente wordt pas vastgesteld na op overeenstemming gericht overleg met SWV PO en VO. SWV-en moeten hun ondersteuningsplannen afstemmen met gemeenten. Waarom niet 1 plan?

Verder wordt vermeld: door jeugdhulp in en om de school te brengen, krijgen leraren ondersteuning bij het omgaan met gedrags en andere opgroei-problematiek. Dit lijkt logisch, maar goede leraren zijn pedagogisch ook goed onderbouwd. Bovendien lopen er al zoveel 'deskundigen' rond op school, naast de docenten. De verwachting dat door gespecialiseerde jeugdhulp de afstroom binnen het onderwijs zal worden beperkt, verbaast me.

Het hoofdstuk over kwaliteit en professionalisering kent jammer genoeg een instrumentele insteek: meten, instrumenten, prestaties. Het gaat bij goed onderwijs en goede hulpverlening, naast een goede organisatie, vooral om mensenwerk, maatwerk, flexibiliteit. Dat vraagt vertrouwen, motiveren, documenteren. Niet meten.

Regionale samenwerking: waarom niet de geografische grens van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs kiezen? Dat lijkt voor jongeren een logische grens.

Annemarie Rodenburg,

Moeder van kind met grote ondersteuningsbehoefte, werknemer bij een samenwerkingsverband VO